

Marczin István: A Caffart Képzőművészeti Egyesület közművelődési tevékenysége (társadalmi terek alapján)

A Caffart Képzőművészeti Egyesület közművelődési tevékenységét legjobban talán a társadalmi terek oldaláról közelíthetjük meg. A képzőművészeti egyesület, mint civil szervezet és a közművelődés a társadalmi tereken belül elsősorban a kulturális tér szféráján belül találkoznak. A társadalmi tér jellegzetessége az egyenlőtlenség és a szervezettség. Egyenlőtlenség alatt itt a művelődéshez való hozzáférés lehetőségét értjük, míg a szervezettség a civil szféra jellegzetességeiként jelenik meg. Az értelmezhetőségi kategóriák közül ki kell emelnünk az úgynevezett objektív tér jelenlétét, mely a kultúra materiális, kognitív és normatív összetevőire épül. A szubjektív, más néven észlelt tér, a Caffart közművelődési tevékenységének, illetve ennek megvalósulási terének felel meg. Mentális térként jelennek meg azok a viszonyítási indikátorok (értékek, normák, szerepek), amelyek a közművelődési folyamatban célorientáltak. Nemes Nagy József (1998) társadalmi terek elmélete mellett érdemes elgondolkoznunk azon, hogy a wilsoni gyémánt tengelyein hány féle helyen tudjuk elhelyezni a Caffart, a közművelődés és az egyének triászát.

A kétezres években egyre nőtt a civil szervezetek szerepe a közművelődésben, és ezen belül is a művészeti alapítványok és egyesületek egyre jobban aktivizálták magukat, lettek meghatározók ebben a szférában. Ez a tendencia az úgynevezett nyugati világban, az Európai Unióban talán a legjellemzőbb. Felvetődik a kérdés, miért is?

Richard Sennett (1998) megközelítésében a közéleti ember, az individuum egyre inkább kiszorul abból a helyzetből, hogy saját sorsa felől dönten tudjon, céljait tudatosan megvalósítsa, aktív befolyásolójává legyen annak a társadalomnak, amelyben él. A közélet önmaguk fenntartását legfőbb célként megélő intézményekhez való kapcsolatban merül ki. Az egyén menekülése a játék és a művészet. Itt nem hagyhatjuk ki Huizingát (2000) sem. A játék, mint kultúrateremtő funkció végigvonul az emberiség történelmén, és mindig közösségteremtő szerepe van. A művészet az egyén közösség felé irányuló elfogadását, beleegyezését vagy épp ellenkezőleg, kifogásait, kritikáit testesíti meg. Vagy verseny, vagy ábrázolás.

A posztmodern után újra valamiféle közösség iránti vágy képe bontakozik ki erőteljesen. Ebben látja Igor Szmirnov (2000) az emberek művészethez való fordulásának okait. A műalkotások létrehozásának motivációját a közösségből kiesett egyén kétségbe esett visszakapaszkodni vágyásában látja. Véleménye szerint a forradalmi periódustól mentes, de tragikus eseményekben bővelkedő korszak jó táptalaja a műalkotások létrejöttének. Gondoljunk csak a kétezres évekre: szeptember 11-e, Öböl-háború, cunamik, gazdasági válság.

Hankiss Elemér (1997) is összekapcsolja az individuum, az önszerveződés és a művészet hármasságát, miszerint az ember menekül az idegen környezetéből mesterséges világába, ahol a katarzis az az állapot, melynek révén művi világát, teremtett illúzióit sikerként éli meg. Nem véletlen - gondolom - az az elképzelés sem, amely a 2006. évi Rigai Nyilatkozatban kapott prioritást, miszerint az internethasználat elterjesztése mellett a művészeti nevelés, valamint a művészethez való hozzájárás központba állításával próbálja az Unió belül lévő különbségeket lényegesen csökkenteni, sőt kiegyenlíteni.

Individuum, önszerveződő közösségek, művészet, járható út. A művészeteken belül talán a képzőművészet, hiszen Kepes György (1979) szerint a képzőművészet, a vizuális kommunikáció a leghatékonyabb eszköz ahhoz, hogy újra létrehozza az ember és a tudás harmonikus egységét. Tényeket, eszméket, érzéseket tud dinamikus formában közvetíteni. Ezt a nyelvet, a képzőművészet nyelvét ismerni kell ahhoz, hogy befogadók lehessünk. S. Nagy Katalin (2007) végzett ezzel kapcsolatban empirikus kutatásokat, s arra a következtetésre jutott, hogy alig-alig értjük a kortárs képzőművészet nyelvét, s úgy nézünk, látunk, gondolkodunk, mint nemzedékekkel korábbi őseink klisékben, sablonokban.

Úgy gondolom, ezek alapján lehet szerepet találni a képzőművészeti egyesületeknek. Feladatuk lehet a kortárs képzőművészet bemutatása, nyelvének megismertetése, az alkotóvá, befogadóvá válás elősegítése. Felvetődik a kérdés: miért a képzőművészeti egyesületek, alapítványok, civil szervezetek és miért nem a már meglévő intézmények?

Egyrészt, mert más a céljuk: a múzeumok a már meglévő, értékesnek találtatott anyagot preferálják, a galériák többsége nem értéksemleges, profitorientált, a néhány államilag, önkormányzat által finanszírozott galérián mindig nagy a külső nyomás.

Másrészt, ezek az intézmények többsége nem érdekelt: gondoljunk csak bele a képzőművészet nyelvét oktató iskolák helyzetére, presztízsére.

Harmadrészt a társadalom tradicionális megközelítése, ami még ma is úri huncutkodásnak tekinti a művészetoktatást, -tanulást, -megismerést, a művészeti alkotás folyamatában való részvételt.

Negyedrészt nem a meglévő intézmények helyett, hanem velük, kiegészítve egymás tevékenységét.

A Caffart Képzőművészeti Egyesület azzal a céllal alakult, hogy széles körben terjessze a kortárs képzőművészeti alkotásokat, elősegítse a művészképzést, alkotási, bemutatkozási lehetőséget biztosítson a művészek számára, megismertesse a kortárs képzőművészet nyelvét, kapcsolatot teremtsen kül- és belföldi művészek, műértők, műpártolók között, hidat képezzen az ún. amatőr és profi alkotók között korosztálytól függetlenül.

A Caffart Képzőművészeti Egyesület tagjai hivatásos (profi) művészek, akiknek képzőművészeti tevékenységük meghatározó a magyar kortárs szcénában, melyet díjakkal is elismertek.

A Caffart Képzőművészeti Egyesület alapítótagjai:

- Aknay János (Kossuth és Mukácsy-díjas)
- Ferencz S. Apor („Hollósy Simon” képzőművészeti ösztöndíjas)
- Filp Csaba (Mukácsy-díjas)
- László János (“Inter-Grabado” 2005 1st International díjas)
- Őry Annamária (Római Magyar Akadémia ösztöndíjas)
- Pap Gitta (Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep, Nívódíjas)
- Puha Ferenc (Káplár Miklós-díjas)
- Rékasi Attila (XXIII. Debreceni Tavaszi Tárlat, Hajdú-Bihar Megye díjas)
- Sütő Róbert (Mazsaroff Miklós-díjas)
- Török Ferenc

„A Caffart Képzőművészeti Egyesület az elmúlt öt évben mértékadó, iránymutató jelenséggé vált a kortárs magyar művészet palettáján. Aknay János, Ferencz S. Apor, Filp Csaba, László János, Őry Annamária, Pap Gitta, Puha Ferenc, Rékasi Attila, Sütő Róbert és Török Ferenc jelhagyó gesztusának egyszerű, evidens és elementáris ereje ölt testet a Caffart filozófiájában. A művek üzenetét >olvasva< az alkotók kéznyomát, jelhagyását követve utazást tehetünk a művészek >koponyája körül< a magyarországi kortárs művészet legújabb tendenciái között. A 2009-ben alapított művészeti egyesület nevében Rejtő Jenő: A sárga garnizon c. művéből kölcsönzött cafard (őrület, ámokfutás, ingerlékenység, tettvágy, melankólia) kifejezés zöngétlenítve, asszociatív formálódott Caffarttá. A beszélő név mögött megbúvó rendkívül heterogén, időnként ellenpontosónak tűnő csoport bemutatkozásai alkalmat teremtenek arra, hogy a kortárs művészet izgalmas tendenciáira, kereszteződési pontjaira pillanthassunk.” (Kovács 2014)

2014-ben csatlakozott a csoporthoz:

- Horváth Roland (Barcsay-díjas)
- Pinczés József (Unicredit kis alkotói ösztöndíjas)

A konkrét művészeti alkotótevékenység mellett az Egyesület tagjai komoly közművelődési tevékenységet folytatnak, melyek úgy vélem elengedhetetlenek mindennapjainkban, mert az alkotótevékenység esszenciája a széleskörűségben, a közérthetőségben és az interaktivitásban rejlik.

Az ebből a célból végzett tevékenységtípusok:

1. Évente nemzetközi művésztelep szervezése, lebonyolítása (Caffart Nemzetközi művésztelep, 2009: Pázmánd, 2010-2015: Baja)
2. Kortárs képzőművészeti kiállítások szervezése bel- és külföldön (Prágai Magyar Kulturális Központ 2010; Rovás Akadémia, Kassa 2012; Lukien Musicki Képtár, Temerin 2013; Arthaus Meiningen 2015)
3. Képzőművészeti pályázatok kiírása (Víz – szín(t)* víz – vonal 2011; IV. Víz és Élet Nemzetközi Képzőművészeti Biennálé 2013; V. Víz és Élet Nemzetközi Képzőművészeti Biennálé 2015)
4. Képzőművészeti alkotások zsűrizése (Víz – szín(t)* víz – vonal 2011; IV. Víz és Élet Nemzetközi Képzőművészeti Biennálé 2013)
5. Külföldi kortárs képzőművészet bemutatása Magyarországon (Galeria i muzej Lendava, Szlovénia 2012; Rovás Alkotócsoporth Kosice, Szlovákia 2013; Kortárs Erdélyi Művészek kiállítása 2011; Flamand Grafikusművészek kiállítása 2015)
6. Képzőművészeti szabadiskola szervezése (részvétel az Urbán György Nemzetközi Képzőművészeti Szabadiskola és Ifjúsági Művésztelep sikeres lebonyolításában 2009-2015)
7. Képzőművészeti oktatás, nevelés (A Caffart Nemzetközi Művésztelep ideje alatt szabad szynpozionok szervezése, lebonyolítása 2009-2015)
8. Kapcsolatok létrehozása a kortárs képzőművészet minél szélesebb körében tevékenykedő vagy tevékenykedni akaró individuumai között

Felhasznált irodalom:

- Hankiss, Elemér (1997): Az emberi kaland. Helikon Kiadó, Budapest
- Huizinga, Johann (2000): Homo Ludens. Universum Kiadó, Szeged
- Kepes, György (1979): A látás nyelve. Gondolat Kiadó, Budapest
- Kovács, Zita (2014): Előszó. Nem a szépség a cél. In: Caffart képzőművészeti Egyesület katalógus
- Nemes, Nagy József (1998): A tér a társadalomtudományban. In Hilscher Rezső Szociálpolitikai Társaság Kiadó, Budapest
- S. Nagy, Katalin (2007): Mű – Művészek – Befogadás. Gondolat Kiadó, Budapest
- Sennett, Richard (1998): A közéleti ember bukása. Helikon Kiadó, Budapest
- Szmirnov, Igor (2000): Lét és alkotás. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen